

Mihail Sadoveanu

Aprecieri introductive Mihail Sadoveanu, scriitor deosebit de prolific, lasa posteritatii o opera care se intinde pe o jumatate de secol, avand “amploarea unei intregi literaturi, a literaturii intregi a unui popor, ca si cea populara” (Garabet Ibraileanu) , indreptatind caracterizarea lui George Calinescu care aprecia ca “esenta operei lui Sadoveanu sta in dimensionalitate, in granduare”. Raportat la curentele literare, Mihail Sadoveanu a fost caracterizat de critica literara drept un realist cu viziune romantica si un romantic care aduce detalii ca un realist, un contemplativ.

Caracteristici ale prozei Sadoveanu este in primul rand un povestitor, in traditia unor ilustri inaintasi, Ion Neculce si Ion Creanga, remarcandu-se printr-o extraordinara capacitate de a se contopi cu lumea evocata, astfel incat un singur narator, autorul insusi, in postura unui adevarat rapsod, povesteste viata de azi sau din trecut participand afectiv la cele povestite si implicand cititorul-ascultator la o asemenea participare afectiv-subiectiva ce nu puermite detasarea obiectiva, ci indeamna adesea la o reflectie meditativa asupra conditiei umane. Povestirea sadoveniana capata rezonante de poem sau balada, pastrand accente de revolta si un profund sentiment de nemultumire, generat de nevoia de libertate si demnitate a eroului sadovenian, care este adesea taranul roman intr-o infinitate de ipostaze, confirmand marturisirea autorului: “taranul a fost principalul meu erou”. Intr-o epoca in care se cultiva cu predilectie poezia citadina, Mihail Sadoveanu a imbogatit substantial traditia poeziei de inspiratie rurala. Eroii sadovenieni din povestirile de inspiratie rurala sunt oameni cu o anumita structura sufleteasca, oameni blajini si intelepti, cu un acut simt al dreptatii, al libertatii si demnitatii, aparatori ai unor principii etice fundamentale. George Calinescu considera ca “miscarile regresive” sunt o caracteristica a literaturii sadoveniene. Rabdatori in suferinta, taranii lui Sadoveanu tin vesnic in sufletul lor dureri nestinse si se retrag in mijlocul naturii, fugind de forte ostile, fie rabufnesc cu violenta implinindu-si dreptatea si mentinand nealterat

sentimentul demnitatii umane. De altfel titlul volumului de povestiri din 1904, "Dureri inabusite" este sugestiv pentru retragerea in durerea interiorizata, devenita o taina ce greu se lasa dezvaluita, eroii izolandu-se in tacere si singuratate. Adevarul, dreptatea, demnitatea, iubirea patimasa alcatuiesc universul sufletului taranesc in povestiri dramatice ca: "In drum spre Harlau", "Pacat boieresc", "O umbra", "Hotul", "O poveste de demult" cuprinse in volumele "Dureri inabusite", "Povestiri", "O istorie de demult". Sadoveanu neaga orasul, considerat ca un spatiu al instrainarii, in care eroii traiesc drame ale dezechilibrului sufletesc, in timp ce satul conserva cele mai valoroase elemente de spiritualitate romaneasca. In ceea ce priveste romanele lui Sadoveanu, George Calinescu le clasifica astfel: romane ale regresiunii, cu intriga lirica ("Apa mortilor"); romane patetice, cu intriga nestructurala ("Haia Sanis"); romanul miscarilor milenare, cu intriga antropologica ("Baltagul"); romanul nemiscarii milenare, cu intriga mitologica ("Noptile de Sanziene"). Tendinta de retragere din fata civilizatiei moderne alienate este evidenta si in romanul istoric sadovenian. Creator al romanului de evocare istorica in literatura romana, Sadoveanu asociaza trecutului natura, folclorul, filozofia populara, care se regaseste in permanenta in fundalul istoric. Cunoscator al cantecelor batranesti, al legendelor si al baladelor, scrierile de evocare istorica sadoveniana sunt constructii baladesti. Sadoveanu reconstituie mitica varsta a inceputurilor ("Creanga de aur"), vremurile de glorie ale domniei lui Stefan cel Mare ("Fratii Jderi"), decaderea falnica a tarii in timpul Ducai Voda ("Zodia cancerului"). Preocupat de figura celui mai stralucit voevod al nostru, Sadoveanu scrie trilogia "Viata lui Stefan cel Mare", avand ca reper evocarea unui moment din istoria nationala, legat de domnia lui Stefan cel Mare, in vremea caruia Moldova cunoscuse apogeul infloririi economice, spirituale, maximum de stabilitate, trilogia valorificand nu numai cronicile moldovene si in mod deosebit "Letopisetul Tarii Moldovei" de Grigore Ureche, ci si creatia folclorica, oglindind figura marelui domn. Se simte mereu o existenta pe doua taramuri: real si fantastic, o atmosfera miraculoasa si legendara in care se proiecteaza o lume viteaza, mareata, care dezvaluie tainele naturii si ale oamenilor. O spiritualitate autohtona traieste in preajma padurii, muntelui, cu practici primitive. Istoria este proiectata in fantastic si monumental. Considerat de Garabet Ibraileanu "cel mai mare poet si pictor din literatura romana", Sadoveanu prin intreaga sa

opera dezvaluie frumusetea si armonia peisajului natural romanesc, adanca comuniune a omului cu natura.

Concluzionand se poate afirma ca dincolo de marile teme ale creatii sadoveniene: viata satului romanesc, evocarea trecutului istoric, natura, targul de provincie monoton si asfixiat, teme care se regasesc in toata creatia sadoveniana caci "ele se repeta in varietate" (George Calinescu), tot farmecul lui Sadoveanu, ca artist, sta in naratie, vocatia lui fiind aceea de povestitor. Prezentul este o realitate adesea trista, care are ca fundal o alta realitate, un trecut devenit obiect de filozofare si contemplatie. Din perspective ca acestea, scriitorul aude vocea lucrurilor si descifreaza tacerea oamenilor, practica plasticizarea fabulosului si transpune realul in legenda. In esenta, arta lui Sadoveanu, de natura simfonica, se releva intr-o viziune totala a istoriei si a luminii.